

Tabel XIV: Sargade keskmine keskmekaugus ja rõhtsulgus.
Corrélation entre la distance du centre de la ville et la proportion de la longueur des façades des maisons et de la longueur des façades des îlots de maisons.

		Kaugus linnakeskmetst km-eis: x										Kokku
		0—0,25	0,25—0,5	0,5—0,75	0,75—1	1—1,25	1,25—1,5	1,5—1,75	1,75—2	2—2,25	2,25—2,5	
Rõhtsulgus 0/100-des: y	0—20	25	1438	664	1416	1293	3198	1972	2385	2354	60	14805
	20—40	—	788	1851	3631	4919	3475	2524	951	—	—	18139
	40—60	65	769	2702	4804	4393	2228	227	—	—	—	15188
	60—80	125	1324	2224	297	—	287	—	—	—	—	4257
	80—100	968	324	115	—	—	—	—	—	—	—	1407
Kokku		1183	4643	7556	10148	10605	9188	4723	3336	2354	60	53796

Tüübilisima korrelatsiooni esindaja. Disharmoonse sugemena näeme vaid Puissööri (*).

maastikki on liigestunud — nagu kirjeldavas osas nägime — enam-vähem kontsentrisiks vööteks: linnasüdameks, puissõõriks, linnasiirdeks, linnakehiseks ja linna-ääriseks.

Silmanähtavalt on meil linnalise agglomeratsiooni näol tegemist maastikulise toiminguga, sest ta avaldab mõju maastikutegurite ja ümbruseilmendajate suundumisele ning rühmitusele. Nägelikult ei saa me selle graviteeruva jõu olemust selgitada linna asendi resp. aseme olude varal, vaid meil on tegemist linnamoodustisest enesest oleneva ehk n. n. isepärase toiminguga (72). Ta põhjendamine nõuab lähemat süvenemist linnaorganismi elundeisse, kudedesse ja rakesse, kõrvuti vaadeldes nende füsioloogilisi protsesse ja lähisümbri.

Linna lähestikuilmendajate agglomeratsioon. Olgugi linnakeskme atraktsioon juba maastikupildis märksalt esinev, etendab ta seda tunduvat osa linna sisepildis, lähiümbruses ja lähestikus. Määravad ju näiteks püst- ja rõhtsulgus eeskätt uuli ruumikumulje ja reguleerivad teiselt poolt ka valguse ning varju ja värske õhu rohkuse, mis uulile pääseb. Kuid see ja muu kaugümbruses vaadeldu ei ole kaugeltki kõik, mis lähestikus vaatelejale avaneb. Nüüd ei esine ümbrus enam reljeefpildina, vaid oma tõelises suuruses ja täiesti plastiliselt. Ja liigume me edasi ning toimetame vaatlusi linna „sees“, ikka püsime lähestikus — intiimses maailmas, milles arvesse tulevad juba hoopis vähemamõõdulised asjad ja nähtused. On ju vaateleja nüüd „lähemale“ astunud ja tungib üksikasjusse. Ka võib ta astuda juba inimeste ehitiste sisemusse, ja teda ümbritseb sel juhul siselähestik, mille vormeks on mööbelartiklid, üksikud inimesed jne.

Eriti tähtsaks saavad linna sisepildis ehitised. Ja seda mitte üksi juba tuttavate hoonevormide näol, vaid ka majadena¹⁾. Ekslikud on väited, nagu oleks äsjamainitud asjaolu huvitav vaid rahvatulunduslikult või sotsioloogiliselt. Ei, ta

1) Majast kõneleme siis, kui on küsimuses elamu (= elumaja) kasutusviis, näiteks: ärimaja, jahimaja, koolimaja, palvemaja jne.